Interview

Regisseur over Het grote offensief: ‘Hitler en Eisenhower hebben zich erg met deze strijd in Zeeland bemoeid’

‘Het grote offensief’ draait om de mannen die het lot van de burgers en soldaten bepaalden. filmdepot

Met re-enactments, archiefbeelden, plattegronden en een virtuele maquette verbeeldt Victor Ponten in *Het grote offensief* de bittere strijd om Zeeland tijdens de Tweede Wereldoorlog. ‘Het is iets geworden wat ik eigenlijk nergens mee kan vergelijken.’

Joost Broeren-Huitenga 18 juni 2025, 12:30

Bewaren Delen

Als kind speelde Victor Ponten (44) de Tweede Wereldoorlog na. Niet met vriendjes op straat, maar met modelbouw in een grote bak

Voor de oorlogsdocumentaire *Het grote offensief* deed Ponten dat kinderspel nu op grote schaal over. De film vertelt het verloop van de verbeten positiestrijd in de provincie Zeeland op het hoogtepunt van de Tweede Wereldoorlog. Hitlers troepen zijn er in het nauw gedreven, maar houden vervolgens veel langer stand dan de geallieerde mogendheden hadden verwacht. Intussen woedt er een onderlinge machtsstrijd tussen Eisenhower aan de Amerikaanse kant en de generaal Montgomery aan de Britse kant.

Analoog gevoel

Eén van de vertellagen in *Het grote offensief* is een digitaal gecreëerd schaalmodel van de provincie Zeeland. “We hebben nog serieus onderzocht of we een echte maquette konden maken, dat leek me natuurlijk fantastisch, maar het was niet haalbaar,” vertelt Ponten. “Het wordt al snel een soort ‘treintjes-op-zoldergevoel’, dat wilden we absoluut niet. Maar ik wilde er ook niet zo’n typische National Geographic-geschiedenisdocu van maken, met van die gelikte kaarten met bewegende rode vlakken. Ik wilde het juist een heel analoog gevoel geven.”

Een voorbeeld daarvoor vond hij in de echte maquettes die tijdens de oorlog voor strategische doeleinden werden gemaakt door de strijdmachten. “Die zijn en beetje ruw, uit hout gesneden, wel geverfd maar niet echt modelbouwerig. Voor die stijl zijn we gegaan, maar dan digitaal nagemaakt. Door die maquette in een studio te plaatsen, krijgt het een connectie met de nagespeelde scènes, waarvoor we alle interieurs op een set hebben gebouwd met een systeem van enorme blokken.”

Het grote offensief draait om veldslagen en bombardementen waarbij honderdduizenden mensen betrokken zijn – soldaten van alle strijdende mogendheden, maar ook de inwoners van Zeeland. Maar het drama van de film centreert zich om de ego’s van een handjevol bevelhebbers. Ponten: “Tijdens de research stuitte ik op

maar de mannen die hun lot bepalen. Zij leefden in een eigen bubbel, wat wij weergeven door hun wereld te abstraheren in een studio, tegenover de ongepolijste en rauwe archiefbeelden van anonieme soldaten."

De film is gestructureerd rond de vertelstem van Gijs Scholten van Aschat.

"Het was in de montage heel erg zoeken naar hoe dat dan precies werkt. Omdat het iets is geworden wat ik eigenlijk nergens mee kon vergelijken. Schrijver Maarten van der Duin heeft natuurlijk *Het verhaal van Nederland* opgezet en geschreven, maar daarin zie je Daan Schuurmans ook in beeld. Hier was het zoeken: wie is die voice-over, hoe verhoudt hij zich tot wat je ziet? Dat komt er uiteindelijk op neer dat hij met de personages in het moment is. Hij is niet oordelend, maar zet vooral het verhaal af en toe op scherp. Gijs heeft de tekst uiteindelijk twee keer opgenomen, omdat de eerste versie te neutraal bleek. Die verteller kon niet te afstandelijk zijn, er moest een betrokkenheid zijn."

En hij moet alle lagen waaruit de film bestaat aan elkaar verbinden.

"Ja. Je hebt archiefbeelden; je hebt dramatiseringen met de soldaten, wat half naar dat archief neigt; dan heb je de interieurscènes met de bevelhebbers; je hebt de maquette en de kaarten. Soms voelde het als zo'n circus-act met van die bordjes op stokjes, dat je alles tegelijk in evenwicht moet houden. Maar ik zocht ook zo'n uitdaging, iets om mijn tanden in te zetten."

Zag je al die verschillende lagen meteen voor je toen je aan de film begon?

"Dat komt voort uit de gesprekken met schrijver Maarten van der Duin, over wat de kern van de documentaire was. Onze invalshoek werd het strategische schaakspel tussen de bevelhebbers. Het geeft aan hoe belangrijk die strijd was, mensen als Eisenhower, Montgomery en Hitler hebben zich er zo direct mee bemoeid. Dat is een vergeten verhaal. Ik ben van jongs af al gefascineerd door de Tweede Wereldoorlog en heb er veel over gelezen en gekeken, maar ik kende dit verhaal niet."

Was dat ook waarom je de film wilde maken? Want het is iets heel anders dan je eerdere werk, zoals speelfilms *Rabat* (2011) en *Catacombe* (2018) en de serie *Mocro Maffia*.

"Dat was voor mij juist de reden om het te doen. Ik heb vier jaar gewerkt aan *Mocro Maffia*, eerst als regisseur en als schrijver en uiteindelijk ook als showrunner. Ik kan maar op één ding tegelijk focussen, dus op een gegeven moment zit zo'n serie in je systeem, je kan het dromen. Toen ik ermee stopte, was ik er ook echt even helemaal klaar mee. Toen *Het grote offensief* op mijn pad kwam, wist ik niet hoe ik het zou moeten doen. Dat vond ik heel inspirerend."

***Het grote offensief* is te zien in Het Ketelhuis, City, Pathé Noord en Tuschinski.**

Regisseur Victor Ponten. NLBeeld

Beladen rol

Bij de casting voor de hoofdrollen in *Het grote offensief* was gelijkenis met de historische figuren niet altijd het belangrijkste criterium. "De sets zijn ook abstracties van de echte locaties, je moet ook geloven dat die mensen echt in een schip staan, terwijl het gewoon een houten bak is," relativeert Ponten. "Maar het was een interessante zoektocht naar de

casten voor elke rol. Hitler is daar natuurlijk het allermoeilijkst in, dat is gewoon om allerlei redenen heel lastig."

Die beladen rol wordt gespeeld door Mike Reus (deze week ook te zien in een bijrol in *Hemelsleutel*). "Hij heeft het fantastisch gedaan," zegt Ponten. "Mijn grootste angst was misschien wel – en dat merkten we ook op de set – dat het heel snel grappig kan worden. Dat wilden we absoluut niet. Maar het moest ook niet alleen maar *Der Untergang* naspelen worden, waarin denk ik de allerbeste Hitler zit die ooit in een film is neergezet."